Др ДАМАСКИН ГРДАНИЧКИ

Др Дамаскин (Грданички) — митрополит загребачки (пре монашења: Драгутин), син Јована и Параскеве, бив. трговаца, рођен је у Лесковцу, епархија нишка, 20. јуна 1892. године. После завршене основне школе у родном месту, уписао се (1903) у деветоразредну Богословију Светога Саве у Београду, коју је завршио 1912. године. Исте године завршио је и Српску музичку школу у Београду (Наставнички одсек), похађајући је напоредо са Богословијом. После завршене Богословије и Музичке школе провео је једну школску годину (1912—1913) као наставник музике у I Крагујевачкој гимназији, када је, у току рата 1912. служио добровољно у војној болници у Крагујевцу. Пошто је разрешен дужности 23. септембра 1913. године, упућен је од стане Светог архијерејског синода на више богословске студије на Духовној академији у Петрограду (сада Љењинград), пошто је претходно примио монашки чин (23. IX 1913) у манастиру Раковици и рукоположен у чин јерођакона (26. IX 1913) од стране митрополита Димитрија. Петроградску духовну академију завршио је 1917. године са степеном кандидата богословља, израдивши, као кандидатски писмени рад, монографију манастира Хиландара. У току студија у Петрограду рукоположен је у чин јеромонаха, од стране блаженопочившег епископа Анастасија, тада ректора Академије, да би као студент послужио нашој избегличкој Бачкој колонији у Оксфорду (Енглеска), као свештеник и вероучитељ (од маја до октобра 1916) где је био привремено упућен од стране митрополита Димитрија.

По свршетку Духовне академије служио је неколико месеци 1917. године као војни свештеник у VIII пуку II Добровољачке дивизије у Русији.

Доласком у земљу постављен је 28. јануара 1918. године за наставника Битољске гимназије, с тим да буде на раду у Богословији у Cuddesdon-у (Енглеска), где је за време рата привремено радила Богословија (1918—1919), затим прелази за наставника (18. маја 1919), а затим и професора Богословије Св. Саве у Београду, где је предавао Литургику, Грчки језик, Црквено певање, а затим Патрологију, Немачки језик и Пастирку са Омилитиком.

У току 1922. године био је на студијама у Фрибургу (Швајцарска) где је завршио Филозофски факултет — Одсек Историја уметности и Археологија и промовисан је за доктора филозофије, после примљене дисертације: „L'Influence oceidentale sur l'architecture religieuse en Rascie (l'ancienne Serbie) du XII au XIII siecle" — од које је штампан само Увод и Први део.

Године 1922—1923. године провео је на дужности I секретара Патријаршије, а школску годину 1923/24. у Богословији у Сремским Карловцима, а 8. октобра 1924. године изабран је за доцента Богословског факултета Универзитета у Београду, за предмете Пастирско богословље са Омилитиком. Са овог положаја изабран је од стране Светог архијерејског сабора Српске православне цркве (од 2. X 1931. АСЗап. 182) за првог сталног епископа карпаторуског, са титулом: Епископа мукачевско-прјашевског, са седиштем у Мукачеву (Чехословачка), пошто је ова новообновљена православна епархија била под јурисдикцијом Српске православне цркве (до 1945. године).

Од стране Светог архијерејског сабора, Епископ Дамаскин је премештен 1938. године за епископа Америчко-канадског, са седиштем у Либертивилу, а касније у Чикагу. Радећи на уређењу ових двеју епархија (Мукачевско-прјашевске и Америчко-канадске), епископ Дамаскин је за сваку од њих израдио посебан Црквени устав.

Новембра месеца 1939. године Свети архијерејски сабор изабира га за епископа Банатског, са седиштем у Вршцу, а јуна 1947. за Митрополита у Загребу. Као Митрополит загребачки се и упокојио у Господу, 7. октобра 1969. године, а сахрањен је 9. октобра исте године, по његовој жељи, у манастиру Ваведењу у Београду.

БИБЛИОГРАФСКИ РАДОВИ

1. *Савремено хришћанско мисионарство* — Српска црква, 1920, 104—109; 150—154; 250—255.

2. *О светој литургији* — Гласник патр., 1923, бр. 4—8, стр. 52—55; 73—75; 87—89; 105—107; 119—122.

3. *О певању у православној цркви* — Гласник патр. — 1923, бр. 18, 270—281; бр. 19, 295—297.

4. *Значај молитве за црквеног пастира* — превод од Митроп. Антонија — Гласник патр. — 1923, 356—360.

5. *Вечерња и јутрења* — превод — 1923.

6. *О богомољачком покрету* — Весник српске цркве — 1925, 543—549.

7. *Како да приведемо народ цркви* — Весник српске цркве — 1925, 560—566.

8. *Једна збирка проповеди с краја XVIII века* — Богословље 1926, 357—367.

9. *О причешћивању болесника* — Весник српске цркве 1927, 270—278.

10. *Приказ књиге „Свештеник"* од А. Поповића — Богословље 1927, 316—318.

11. *Добротворна улога цркве* — Богословље 1928, 34—41.

12. *Приказ књиге проповеди А. Трбојевића* — Богословље 1928, 155—157.

13. *О призвању светитеља* — Гласник патр. 1925, 248—250.

14. *Посланици митрополита Павла Ненадовића* — Богословље 1929, 7—36.

15. *Смисао руковођења у духовном животу* — Духовна стража 1928, —

16. *Васпитни путеви цркве* — Богословље 1928—1929, 303—326.

17. *Мисли о Јована Кронштатског о свештенству* — Богословље 1928, 130—139; 1929, 212—225.

18. *Архіерејское посланіе* — Владимирово 1931.

19. *Молитвословъ* — Владимирово 1933.

20. *Православный катихизисъ* — Ужгород 1936.

21. *Хришћанска вера и живот* — (Православни катихизис) — Београд 1954.

22. *История православной христианской церкви* — Владимирово 1936.

23. *Наше црквено певање данас* — Гласник СПЦ 1957, 85—86.

24. *Горазд, православни епископ чешки и моравско шлески поводом петнаестогодишњице његове мученичке смрти* — Гласник СПЦ 1957, 172—175.

25. *Дан цркве Божје* — поводом Недеље православља — Гласник СПЦ 1959, —

26. *Света литургија за трогласни хор* — Београд 1960.

27. *Или рај ил' пакао* — Мисионар 1960.

28. *О употреби српског језика у нашем богослужењу* — Гласник СПЦ 1963, 259—264.

29. *Сећање на смрт и сахрану Ст. Ст. Мокрањца* — Гласник СПЦ 1964, 239.

На пољу црквене музике има следеће радове:

30. *Духовне песме* — Збирка од 100 песама на српском језику у један глас.

31. *Хвалите Господа* — Зборник црквених песама на црквенословенском и српском језику у три књиге: I *Осмогласник;* II *Празнично појање* и III *Света Литургија, Вечерња, Јутрења, и Обредно појање.*

32. *Црквени хорови* — празнични тропари, три катавасије и друге црквене песме за мешовити хор и

33. *Света литургија* у три гласа.

Д. Дачић